

BELİRSİZ ALACAK VE KİSMİ EDA DAVASI ARASINDAKİ FARKLAR

BELİRSİZ ALACAK DAVASI:

Belirsiz alacak davası, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 107. Maddesinde düzenlenmiştir;

(1) Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir.

(2) Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi mümkün olduğunda, hâkim tarafından tahkikat sona ermeden verilecek iki haftalık kesin süre içinde davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın talebini tam ve kesin olarak belirleyebilir. Aksi takdirde dava, talep sonucunda belirtilen miktar veya değer üzerinden görülüp karara bağlanır.

Dava konusu alacağın miktarı, davacı tarafından belirlenemiyorsa veya belirlenmesi imkânsız ise dava belirsiz alacak davası olarak açılabilir.

Belirsiz alacak davası açılabilmesi için; dava konusu edilecek alacağın miktarının belirlenmesinin imkânsız veya davacıdan beklenemeyecek olması¹, alacaklının hukuki ilişkiyi ve asgari değeri gösterme zorunluluğu (dava dilekçesinde geçici talep sonucunun belirtilmesi) olarak sayılabilecektir.

Maddenin 2. Fıkrasına göre, belirsiz alacak davasında davacı, alacak miktarını ıslaha gerek kalmadan ve iddiayı genişletme yasağına tabi olmadan arttırılabilmektedir. Böylece, yargılama sırasında davacıya dava konusunun değerini tam olarak belirleme imkânı tanınmaktadır. (HMK m.107/2)

Belirsiz alacak davalarında, davanın açıldığında zamanaşımı alacağın tümü bakımından kesilmektedir. (YARGITAY HGK E. 2020/1, K. 2021/931, 06.07.2021)²

Belirsiz alacak davasında **faiz başlangıç tarihi**; alacağın tamamı dava esnasında belirli hale gelse dahi tüm alacak bakımından borçlunun temerrüt tarihidir.

Belirsiz alacak davası eda davası, tespit davası ve kısmi eda külli tespit davası niteliğinde açılabilir.

---

¹"Madde gerekçesinde "Alacaklının bu tür bir dava açması için, dava açacağı miktar ya da değeri tam ve kesin olarak gerçekten belirlemesi mümkün olmamalı ya da bu objektif olarak imkânsız olmalıdır. Açılacak davanın miktarı biliniyor yahut tespit edilebiliyorsa, böyle bir dava açamaz. Çünkü, her davada arandığı gibi, burada da hukuki yarar aranacaktır, böyle bir durumda hukuki yararın bulunduğundan söz edilemez..." (Yargıtay 9.HD. 04.03.2022, E.2020/5359, K.2021/5559)

²"22...talep sonucu hangi tarihte kesin olarak belirtilirse belirtilsin, dava açıldığı tarihte kesin talep sonucu miktarınca zamanaşımı süresi kesilmiş sayılmalıdır (Pekcanitez, H.: Belirsiz Alacak Davası (HMK m.107), ... 2011, s. 59)."

KISMİ DAVA:

Davacının, alacağının şimdilik belli bir kesimi (bölümü) için açtığı davaya kısmi dava denir.³

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun **109.** Maddesinde düzenlenmiştir;

(1) Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmı da dava yoluyla ileri sürülebilir

(2) (Mülga: 1/4/2015-6644/4 md.)

(3) Dava açılırken, talep konusunun kalan kısmından açıkça feragat edilmiş olması hâli dışında, kısmi dava açılması, talep konusunun geri kalan kısmından feragat edildiği anlamına gelmez.

Kismi dava açılabilmesinin şartları vardır. Bunlar;

1-Nitelik itibarıyla bölünebilir bir alacağın olması

2-Aynı hukuk ilişkiden doğmuş ve muaccel olması

3-Bakiye alacaktan feragat edilmemiş olmasıdır.

Kismi davanın açılabilmesi için, talep konusunun yani edimin bölünebilir olması gerekmektedir.⁴ Talep konusu bölünebilir değil ise kısmi dava açılması mümkün değildir. Talebin bir bölümü davaya konu edilir kalan kısmı dava dışı bırakılır. (m.109/1)

HMK m. 109 uyarınca hukukumuzda kısmi dava açılması mümkündür. Bu hususu, belli Yargıtay Kararları⁵ da desteklemektedir.

Kismi davanın açabilmesi için diğer bir şart, davacının muaccel alacağının ya da hakkının aynı hukuki ilişkiden kaynaklanmasıdır.⁶

Davacı dava dışı tuttuğu miktarı talep edebilmek için ya ek dava açması gerekir ya da ıslah yolu ile dava değerini arttırması gerekir.

Kismi dava açılmasındaki amaç, yargılama giderlerinden tasarruftur etmektir. Davacı tarafından alacağın varlığının ispat edilememesi durumunda dava kaybedileceği için alacak hakkının hepsi davaya konu edilir ise yargılama giderleri de buna bağlı olarak yüksek olacaktır. Bunun yerine dava edilen alacak miktarı davacı tarafından "düşük" tutulmakta; böylelikle davanın kaybedilmesi halinde, ödenecek olan yargılama giderleri de düşük olmaktadır.

Davacı kısmi dava ile davalıdan mahkeme aracılığıyla bir hak veya alacağını talep eder. Bu sebeple kısmi dava mahkemeden talep edilen hukuki korumaya göre bir eda davasıdır.

---

³ Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder: Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 25. Baskı, Ankara 2014, s.272.

⁴ Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 272

⁵ Hukuk sistemimizde, kısmî dava açılmasını engelleyen bir hüküm mevcut değildir. Bu bakımdan alacaklı alacağının tümü hakkında dava açmak zorunda olmayıp fazlaya ilişkin hakkını saklı tutmak kaydı ile evvela alacağının bir bölümünü ve Yasanın verdiği bu hakkı kötüye kullanmadıkça ve kısmî dava açma hususunda korunmaya değer bir yararı bulundukça, alacağının kalan bölümünü sonradan açacağı kısmî dava ile talep edebilir." 21 HD., T. 6.11.1997, 7074/7186. (YKD, Y.1998, C.24, S.8, s. 1204-1205)

⁶KURU/ARSLAN/YILMAZ, Medeni Usul, 277; TANRIVER, Medeni usul, s.589

Davacı, dava açarken dilekçesinde açıkça kısmi dava olarak yazmak zorunlu değildir, dava dilekçesindeki açıklamalardan, alacağının dava edilenden daha fazla olduğunun ve şimdilik bunun yalnızca belli bir bölümünün dava edildiğinin açıkça anlaşılması gerekli ve yeterlidir. Örneğin, "Fazlaya ilişkin haklar saklı tutulmaktadır." veya "Alacağın şimdilik şu kadarı dava ve talep edilmektedir." şeklinde ifadeler kullanılması davanın kısmi dava olarak nitelendirilmesi için yeterlidir.⁷

BELİRSİZ ALACAK DAVASI VE KISMİ ALACAK DAVASI ARASINDAKİ FARKLAR

Belirsiz alacak davasında davacı alacak miktarını tam olarak belirleyemediği durumlarda bu davayı belirleyebildiği bir miktar üzerinden açar, yargılama sırasında yapılan işlemlerle alacak miktarı tam olarak belirlendiğinde, davacı yeni bir dava açmasına veya ıslah yapmasına gerek kalmadan alacağının tümünü talep edebilir⁸. Kısmi dava ise; davacının, bölünebilir bir alacağının tümünün değil şimdilik bir kısmını talep etmek için açtığı davadır.

- Belirsiz alacak davasında alacaklının talep edeceği miktar tam ve kesin olarak belirlenebilir nitelikte değilken, kısmi davada ise alacaklının talep edeceği miktar ise bellidir ya da belirlenebilir niteliktedir.
- Belirsiz alacak davası ile kısmi dava arasındaki farklılıklardan en önemlisi **talep sonucudur**. Kısmi davada davacı alacağının bir kısmını talep ederken, belirsiz alacak davasında alacağının tamamını talep etmektedir. Davacının belirsiz alacak davasında belirttiği talep geçici bir taleptir, buna "geçici talep sonucu"⁹ denir. Belirsiz alacak davasında davacı tarafından alacağın belli bir kısmı geçici değer olarak gösterilir ancak tümünün hüküm altına alınmasını ister. Ancak kısmi davada ise davacı sadece dava dilekçesinde belirttiği kısmın hüküm altına alınmasını istemektedir. Kısmi davada alacak davacı tarafından kesin olarak belirtilmektedir.
- Belirsiz alacak davasında yargılama sırasında alacak belirli hale geldiğinde davacı iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın talep sonucunu belirlenen miktar oranında ıslaha veya izne gerek olmaksızın arttırabilir.¹⁰ Kısmi davada ise durum belirsiz alacak davasından farklıdır. Kısmi davada, davacı talebini ancak ek dava açarak ya da ıslah yoluyla arttırabilir.
- Zamanaşımı bakımından;
Belirsiz alacak davasında zamanaşımı davanın açıldığı tarihte alacağın tümü bakımından kesilir. Kısmi davada ise zamanaşımı, dava açıldığı tarihte sadece davaya konu edilen talep edilen alacak açısından kesilir, dava dışında kalan alacak bakımından zamanaşımı işlemeye devam eder.

---

⁷Kuru/Arslan/Yılmaz, s.273

⁸PEKCANİTEZ, Belirsiz Alacak, s.33.

⁹ PEKCANİTEZ, Pekcanitez Usul, s.1043.

¹⁰ Kuru/Arslan/Yılmaz, s.299.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi E. 2021/11469, K. 2021/15738, 24.11.2021 tarihli kararı da bu yöndedir. Kararda;

“...Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca benimsenmiş ilkeye göre, kısmi davada fazlaya ilişkin hakların saklı tutulmuş olması, saklı tutulan kesim için zamanaşımını kesmez, zamanaşımı, alacağın yalnız kısmi dava konusu yapılan miktar için kesilir...” denmektedir.

- Faiz bakımından;

Belirsiz alacak davasından talep edilen faiz bakımından, faizin başlangıç tarihi davanın açıldığı tarihtir. Daha sonradan yargılama aşamasında alacağın belirli hale gelmesiyle arttırılan kısım açısından da faizin başlangıç tarihi yine dava tarihidir. Yani belirsiz alacak davasında tüm alacak için faiz başlangıç tarihi davanın açıldığı tarihtir.¹¹

Kısmi davada ise, faizin başlangıç tarihi dava dilekçesinde belirtilen alacak için davanın açıldığı tarihtir. Daha sonradan ıslah ile arttırılan kısım açısından ise ıslah tarihinden itibaren faiz işlemeye başlayacaktır.

- Belirsiz alacak davasında davacı dava dilekçesinde gösterdiği geçici dava değerini istediği gibi belirleyemez, davanın açıldığı ana kadar ki belirleyebildiği değeri geçici değer olarak göstermek zorundadır.

Kısmi davada ise, davacı dava değerini dürüstlük kurallarına uygun olduğu sürece dilediği gibi belirleyebilmektedir.

- Bu iki dava arasındaki bir diğer önemli ayrım ise hüküm konusunda ortaya çıkmaktadır. Belirsiz alacak davasında amaç alacağın tamamına ilişkin bir hüküm kurdurmak olup, karar da alacağın tamamına ilişkin hüküm ve sonuçlar doğuracaktır.

Kısmi dava sonucu verilen karar ise alacağın tamamı için değil, yalnızca dava edilen kısım bakımından hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır

- Genel dava şartı olan hukuki yararın her iki davada da bulunması gereklidir.

---

¹¹Yargıtay 9. HD, E. 2021/12494, K. 2021/16689, T. 20.12.202 “...Somut olayda, davacı tarafça belirsiz alacak davası açıldığı sabittir. Mahkemece hüküm altına alınan dava konusu yıllık izin ücreti ve prim alacağı belirsiz alacak davasına konu edilebilecek nitelikte alacak olduğundan, hüküm altına alınan yıllık izin ücreti ile prim alacağının tamamına dava tarihinden itibaren faiz yürütülmesi gerekirken, dava ve ıslah tarihlerinden itibaren faiz yürütülmesi hatalı olup bozma sebebi ise de...”

